

ผลของการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนรายวิชาการสอนและการให้ คำปรึกษาทางสุขภาพ ต่อสมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล Effects of Academic Service Integration with Teaching and Learning in Teaching and Counseling in Health Subject on Competencies of the Health Teaching of Nursing Students

จุฬาลักษณ์ นิลลาธิ¹, ภัทรินทร์ ศรีนอร์², ศุภรดา วงศ์จำปา³ และ เนาวรัตน์ สิงห์สนั่น⁴
Julaluck Nilati¹, Pattarin Srinor², Suparada Wongjumpa³ and Naovarat Singsanun⁴

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาผลของการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนรายวิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพต่อสมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย : การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนหลัง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามทั้งหมด จำนวน 136 คน ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือน กันยายน 2560 ถึง เดือนมีนาคม 2561 เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วนได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แนวทางการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน และ 2) เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแนวคำถามการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบข้อมูล 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลวิจัย : สมรรถนะการสอนทางสุขภาพโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลภายหลังเข้าร่วมการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านเจตคติ รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านทักษะการสอน และด้านความรู้ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการสอนทางสุขภาพโดยรวมก่อนและหลังเข้าร่วมการบูรณาการพบว่า สมรรถนะการสอนทางสุขภาพโดยรวมหลังเข้าร่วมการบูรณาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายด้านพบว่า สมรรถนะการสอนทางสุขภาพด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ หลังเข้าร่วมการบูรณาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป : การบูรณาการระหว่างบริการวิชาการร่วมกับการจัดเรียนการสอนสามารถเสริมสร้างสมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลได้

คำสำคัญ : บูรณาการ, สมรรถนะ, การสอนทางสุขภาพ, นักศึกษาพยาบาล

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

^{2,3} พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

⁴ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

ABSTRACT

Objectives : To examine the effects of academic service integration with teaching and learning in Teaching and Counseling in Health Subject on competencies of the health teaching of nursing students, Srimahasarakham Nursing College.

Methods : This study was quasi-experimental research study with one group pretest-posttest design. A sample were 136 students from second-year nursing students enrolled in the 2017 academic year at Srimahasarakham Nursing College. This study was conducted between October 2017-March 2018. Research instruments consisted of 2 parts: 1) experimental instrument; guideline for academic service integration with teaching and learning 2) data collection instruments; questionnaires on personal data, questionnaires on perceived competency of the health teaching. The data were analyzed using descriptive statistic, paired t-test and content analysis.

Results : The nursing students' competency of the health teaching of nursing students in overall score was at high level. More specific, the highest top three scores for nursing students' competencies were attitude, educational skill, and knowledge, respectively. After participating in academic service integration with teaching and learning, the nursing students' competency of the health teaching in overall score was significantly higher than before participating at the level of .05. In addition, the nursing students' competencies of the health teaching in three domains; knowledge, attitude, and educational skill were significantly higher than before participating at the level of .05.

Conclusion : Academic service integration with teaching and learning could strengthen the competencies of the health teaching of nursing students

Keywords : Integration, Competency, Health teaching, Nursing student

ความสำคัญของปัญหา

การสอนทางสุขภาพ เป็นกระบวนการให้ความรู้เพื่อให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติตัว ก่อให้เกิดภาวะสุขภาพที่ดี¹ การสอนทางสุขภาพที่ดี ต้องให้บุคคลยอมรับการปฏิบัติและมีรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีสุขภาพดี สามารถใช้วิจารณ์ญาณและความรอบรู้ในการเลือกใช้บริการต่าง ๆ ทางสุขภาพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เพื่อปรับปรุงสถานะสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมของตนเอง² บุคลากรผู้สอนทางสุขภาพจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ เนื้อหา ข้อเท็จจริง แนวคิดที่ดีทางด้านสุขภาพ และพฤติกรรมกาปฏิบัติตัวที่เหมาะสมแก่กลุ่มเป้าหมายผู้รับความรู้ทางสุขภาพ เพื่อ

ประชาชนสามารถปฏิบัติตนเองให้มีสุขภาพที่ดีได้อย่างถาวร²

การจัดการศึกษาทางการพยาบาลได้ให้ความสำคัญกับการสอนทางสุขภาพโดยในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดให้มีรายวิชาภาคทฤษฎีคือ การสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 โดยมีกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย การบรรยาย อภิปราย กรณีศึกษา สาธิต และสาธิตย้อนกลับ เป็นต้น การศึกษาในรายวิชาดังกล่าว นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และกระบวนการสอนทางสุขภาพ การสร้างสัมพันธภาพเชิงวิชาชีพระหว่างบุคคล เทคนิคและวิธีการสอนและให้คำปรึกษา

ทางสุขภาพบนพื้นฐานความเอื้ออาทร รวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนและให้คำปรึกษาทางสุขภาพ โดยยึดหลักจริยธรรม กฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพและหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อสามารถปฏิบัติการสอนทางสุขภาพแก่ประชาชนผู้รับบริการได้³

อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์เนื้อหาและกิจกรรมในรายวิชาข้างต้นพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังเน้นเฉพาะในชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงมีน้อย และจากการวิเคราะห์ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและทักษะการสอนทางสุขภาพไม่เพียงพอ ขาดความมั่นใจในการสอนทางสุขภาพแก่ประชาชนผู้รับบริการ และมีความต้องการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง⁴ ผู้วิจัยได้ตระหนักความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและประชุมทีมคณาจารย์ นักศึกษาพยาบาลร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และพบว่า การบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้เกิดการเรียนรู้ และมีสมรรถนะที่พึงประสงค์

วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามมีโครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่สำคัญโครงการหนึ่งคือ โครงการบริการวิชาการเชิงรุกสู่สังคม ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่องมากกว่า 20 ปี และได้รับการยอมรับให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่⁵ การนำเอาโครงการบริการวิชาการเชิงรุกสู่สังคมมาบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยกำหนดให้นักศึกษาจัดกิจกรรมในโครงการบริการวิชาการเชิงรุกสู่สังคมตามสภาพปัญหา/ความต้องการของผู้รับบริการ เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง และสามารถนำความรู้จากการเรียนในชั้นเรียนไปให้บริการทางวิชาการได้ การบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน จึงเป็นการนำเอาศาสตร์ของการเรียนการสอนและการบริการวิชาการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกันให้กลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกันจนมีความสมบูรณ์ครบถ้วนในตัวเอง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้าน

ต่าง ๆ เช่น การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษา เกิดองค์ความรู้สนองต่อระบบสุขภาพและความต้องการของชุมชน เป็นต้น⁶

การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic learning) โดยการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนยึดหลักที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพโดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้⁷ โดยมีองค์ประกอบของการเรียนรู้ตามสภาพจริง 3 องค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน คือ 1) การเสริมสร้างทัศนคติและการพัฒนาความคิดของผู้เรียน 2) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และการปฏิบัติ และ 3) การเข้าใจสาระการเรียนรู้ และมีกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สอดคล้องกันกับองค์ประกอบการเรียนรู้ คือ 1) กระบวนการการปรับทัศนคติในการเรียนรู้ความจริง 2) กระบวนการศึกษาความจริงด้วยการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และ 3) กระบวนการสรุปวิเคราะห์และชี้ประเด็นของอาจารย์ผู้สอน⁸

ดังนั้นเพื่อพัฒนาพัฒนาสมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ผู้วิจัยจึงออกแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชา การสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ ด้วยการบูรณาการกับการบริการวิชาการในโครงการบริการวิชาการเชิงรุกสู่สังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะการสอนทางสุขภาพทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะปฏิบัติ ในการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล และ ศึกษาผลของการบูรณาการดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ และเป็นแนวทางในการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาผลของการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนรายวิชาการสอนและ

การให้คำปรึกษาทางสุขภาพต่อสมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ภายหลังเข้าร่วมการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ก่อนและหลังเข้าร่วมการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนในมุมมองของนักศึกษาพยาบาลอาจารย์ผู้สอน และชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลัง (one group pre-post design) ร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ระหว่างเดือนกันยายน 2560 ถึงเดือนมีนาคม 2561

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 136 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แนวทางการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนรายวิชาการสอน และการให้คำปรึกษาทางสุขภาพผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดการบูรณาการการเรียนการสอนในระบบประกันคุณภาพการศึกษา⁶ และการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic learning)⁷ ร่วมกับความรู้อและประสบการณ์ในการบริการวิชาการสุขภาพแก่ชุมชน ตามโครงการบริการวิชาการเชิงรุกของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม แนวทางการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนรายวิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ ประกอบด้วย 3 กิจกรรมหลัก คือ 1) การลงศึกษาครอบครัวในชุมชน

ได้มีการเตรียมผู้เรียนด้านการทัศนคติ โดยการแจ้งวัตถุประสงค์ ให้ข้อมูลชุมชน วิธีการดำเนินกิจกรรม การมอบหมายงาน พร้อมทั้งการยกตัวอย่างกรณีศึกษาเพื่อสะท้อนมุมมอง ความคิดที่เป็นจริง เพื่อลดอคติหรือความคิดที่จะไปตัดสินผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนมีแนวทางการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนจากสภาพจริง 2) การดำเนินการศึกษาจากสภาพจริง โดยผู้เรียนลงศึกษาครอบครัวเป้าหมาย มีการสร้างสัมพันธภาพ เก็บข้อมูล โดยใช้ทักษะการสังเกตและการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นการประเมินภาวะสุขภาพและความต้องการทางสุขภาพในครอบครัวร่วมกับอาจารย์ผู้สอน พร้อมมีการบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด จากนั้นนำผลการบันทึกข้อมูลการประเมินภาวะสุขภาพและความต้องการทางสุขภาพในครอบครัว มาวิเคราะห์หาปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามสภาพปัญหาและบริบทของครอบครัว วางแผนแก้ไขปัญหาด้วยการสอนทางสุขภาพในครอบครัว จัดหาสื่อที่เหมาะสม ฝึกสอนทางสุขภาพโดยใช้ครอบครัวจำลอง จากนั้นผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนได้นำความรู้ที่เตรียมไว้ไปสอนทางสุขภาพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสุขภาพในครอบครัวกับกลุ่มเป้าหมายตามสภาพปัญหาและบริบทของครอบครัวตามสภาพจริง 3) การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย เพศ อายุ และคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560

2.2 แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการสอนทางสุขภาพ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิและอัตลักษณ์ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สะท้อนออกมาเป็นสมรรถนะนักศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ ด้านทักษะการสอน ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 46 ข้อ ได้แก่ ด้านความรู้ จำนวน 13 ข้อ ด้านเจตคติ จำนวน 14 ข้อ ด้านทักษะการสอน จำนวน 19 ข้อ

โดยมีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมิณค่า 5 ระดับ (5 = มีสมรรถนะในระดับมากที่สุด 1 = มีสมรรถนะในระดับน้อยที่สุด)

2.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสบการณ์เชิงวิชาชีพของผู้วิจัย ลักษณะเป็นแนวคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลจากกลุ่มอาจารย์ผู้สอน จำนวน 2 ข้อ และกลุ่มตัวแทนชุมชน จำนวน 2 ข้อ

2.4 แนวคำถามการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสบการณ์เชิงวิชาชีพของผู้วิจัย ลักษณะเป็นแนวคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับเกี่ยวกับการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลสำหรับนักศึกษา จำนวน 2 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนทางสุขภาพและการจัดการเรียนการสอน จำนวน 3 ท่าน โดยผู้วิจัยนำข้อคำถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ได้ข้อคำถามที่สามารถประเมินการรับรู้สมรรถนะด้านความรู้ จำนวน 13 ข้อ ด้านเจตคติ จำนวน 14 ข้อ และด้านทักษะการสอน จำนวน 19 ข้อ รวม 46 ข้อ หลังจากนั้นนำทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.85

วิธีดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วางแผนการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน

1. ประสานงานกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการบริการ

วิชาการเชิงรุก เพื่อพิจารณาเรื่องการจัดทำโครงการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนในรายวิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ

2. ประชุมวางแผนการดำเนินโครงการ โดยผู้รับผิดชอบรายวิชานำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มวิชา เพื่อพิจารณาเรื่องการจัดโครงการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการบริการวิชาการ ในรายวิชาการสอนและให้คำปรึกษาทางสุขภาพ นำมาปรับปรุงแก้ไขใน มคอ.3 นำเสนอต่อหัวหน้ากลุ่มวิชาเพื่อนำเสนอต่อรองผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการ เพื่อพิจารณานำเข้าสู่การจัดการเรียนการสอน

3. ประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบเพื่อให้บริการวิชาการ คือ ศูนย์แพทย์ชุมชนเมืองบุรพา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองมหาสารคาม และได้มีการวางแผนร่วมกันเพื่อเลือกชุมชนที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม

4. ชี้แจงกิจกรรมการเรียนการสอนกับการบริการวิชาการให้อาจารย์ผู้ร่วมสอน นักศึกษา ผู้นำในพื้นที่และครอบครัวกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน

ภายหลังโครงการอนุมัติได้ดำเนินการตามแผนการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนโดยมีการเตรียมนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์ผู้สอน ดังนี้

1. ปรับทัศนคติ โดยจัดกิจกรรมปรับความคิดหรือฐานการมองของผู้เรียนให้ยอมรับและมองความจริงอย่างที่เป็นโดยไม่เอาตนเองไปตัดสินหรือเอาตัวเอง (ความคิดความรู้หรือประสบการณ์ของตนเอง)

2. ทบทวนและทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการสอนทางสุขภาพในครอบครัว การเรียนการสอนในรายวิชา และการใช้เครื่องมือประเมินภาวะปัญหาและความต้องการทางสุขภาพ เป็นต้น

3. การดำเนินการการจัดกิจกรรม/โครงการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการบริการวิชาการเชิงรุก ดังนี้

1) สัปดาห์ 1 กิจกรรมประเมินภาวะสุขภาพและความต้องการทางสุขภาพในครอบครัว โดยนักศึกษา

2) สัปดาห์ 2 นักศึกษานำผลการประเมินภาวะสุขภาพและความต้องการทางสุขภาพใน ครอบครัว มาวิเคราะห์หาปัญหาและวางแผนการสอนทางสุขภาพ

3) สัปดาห์ 3 ฝึกสอนทางสุขภาพจากครอบครัวจำลอง ตามการวางแผนการสอนทางสุขภาพ

4) สัปดาห์ 4 จัดกิจกรรมการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน โดยนักศึกษา นำความรู้ที่ได้เตรียมมาไปสอนทางสุขภาพในครอบครัวกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นที่ 3 การประเมินผล

ประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลจาก

1) การสังเกตพฤติกรรมกิจกรรมการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล 2) การถอดบทเรียน ดำเนินการหลังสิ้นสุดการเข้าร่วมกิจกรรมโดยนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์ประจำกลุ่ม 3) สอบถามการรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลภายหลังเข้าร่วมการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน

จริยธรรมการศึกษา งานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและให้ผู้มีส่วนร่วมการวิจัยตอบรับยินยอมเข้าร่วมวิจัยด้วยตนเองภายหลังการชี้แจง 1 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยได้แจ้งผู้มีส่วนร่วมการวิจัยว่ามี

สิทธิปฏิเสธในการเข้าร่วมวิจัยและไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการเรียนในรายวิชารวมทั้งได้ชี้แจงถึงวิธีและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยอย่างครบถ้วน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน paired t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 92.6 มีอายุเฉลี่ย 20.55 ปี ($SD = 1.34$) มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) อยู่ในช่วง 2.51 - 3.89 คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.27

2. การรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ภายหลังเข้าร่วมการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน การรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M=3.98$, $SD= 0.53$) โดยด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านเจตคติ ($M = 4.04$, $SD = 0.61$) รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านทักษะการสอน ($M = 3.99$, $SD = 0.55$) ด้านความรู้ ($M = 3.91$, $SD = 0.55$) ดังตาราง 1

ตาราง 1 การรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล ภายหลังเข้าร่วมการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน ($n = 136$)

การรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพ	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
สมรรถนะโดยรวม	3.98	0.53
ด้านความรู้	3.91	0.55
ด้านเจตคติ	4.04	0.61
ด้านทักษะการสอน	3.99	0.55

3. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพโดยรวมก่อนและหลังเข้าร่วมการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน พบว่า คะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพโดยรวมหลังเข้าร่วมการบูรณาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า การรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพทั้ง 3 ด้านหลังเข้าร่วมการบูรณาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังเข้าร่วมการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน (n = 136)

การรับรู้สมรรถนะการสอนทางสุขภาพ	ก่อน		หลัง		t	p-value
	M	SD	M	SD		
สมรรถนะโดยรวม	2.82	0.71	3.98	0.53	22.37	<0.001*
ด้านความรู้	2.75	0.81	3.91	0.55	19.80	<0.001*
ด้านเจตคติ	2.91	0.75	4.04	0.61	20.62	<0.001*
ด้านทักษะการสอน	2.81	0.77	3.99	0.55	21.01	<0.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความคิดเห็นต่อการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์ผู้สอนและชุมชน มีดังนี้

4.1 ความคิดเห็นในมุมมองของนักศึกษาพยาบาลต่อการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน ซึ่งนักศึกษาได้สะท้อนมุมมองใน 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านปฏิบัติการสอนทางสุขภาพนักศึกษาสะท้อนถึงได้เรียนรู้กระบวนการทางสุขภาพ ตั้งแต่การประเมินปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ไขปัญหและการปฏิบัติการสอนสุขภาพเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการลงพื้นที่ปฏิบัติงานจริงกับผู้รับบริการ ดังคำบอกเล่า

“การได้ลงชุมชน การได้พูดคุยซักถาม ทำให้เห็นปัญหาและเข้าใจปัญหาของผู้ป่วยจริง ๆ”

“เวลาวิเคราะห์ปัญหาทำให้มีภาพออกกว่าจากที่เราลงไปในพื้นที่เราจะแก้ปัญหาเขาอย่างไร”

“รู้สึกว่าเป็นกิจกรรมที่ได้ฝึกทักษะการสอนทางสุขภาพจริง ๆ ได้ลงชุมชนจริง ๆ ได้สอนจริง ๆ ทำให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคุณยาย ทำให้รู้ว่าผิดพลาดตรงไหนจะได้ปรับแก้ในการทำในอนาคต”

2) ด้านการพัฒนาจิตบริการ (service mind) นักศึกษาสะท้อนถึง การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น ทำให้เข้าใจปัญหาและความรู้สึกของผู้รับบริการ เกิดความรู้สึกอยากช่วยเหลือ และรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ช่วยเหลือ มีเจตคติที่ดีต่อการสอนทางสุขภาพ มีความสุขและประทับใจต่อการให้บริการ รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ ดังคำบอกเล่า

“รู้สึกภูมิใจ เพราะได้ให้ความรู้ในสิ่งที่ผู้รับบริการไม่รู้ ได้มีวิธีการดูแลตัวเองและสามารถทำให้ชีวิตของผู้รับบริการดีขึ้น อยากให้จัดกิจกรรมแบบนี้ต่อไปเพราะทำให้ได้ประโยชน์ทั้งผู้รับบริการและตัวนักศึกษาเองค่ะ”

“คุณยายอยู่คนเดียว รู้สึกสงสารอยากช่วยเหลือ อยากให้คุณยายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นค่ะ”

“คุณยายน่ารัก ให้ความเป็นกันเอง ชวนกินข้าวหาน้ำหาทำให้ดื่ม ปูเสื่อให้นั่ง เวลาหลับก็บอกให้มาเยี่ยมยายอีก ให้พรหนูด้วยค่ะ”

3) ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ (analytical thinking) นักศึกษาสะท้อนถึง เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์มากขึ้น มีการประยุกต์ความรู้จากที่เรียนไปใช้ในการสอนได้จริง

มีการวางแผนงานการทำงานกิจกรรมเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ และมีการทำงานอย่างเป็นระบบ ดังคำบอกเล่า

“รู้สึกประทับใจในกิจกรรมนี้ เพราะทำให้เราได้คิดวางแผน ทำสื่อการสอน ได้เรียนรู้หลายๆอย่างค่ะ”

“ทำให้เราได้มีกระบวนการคิดที่รอบคอบ คิดอย่างมีเหตุผลและจึงตัดสินใจค่ะ”

4) ด้านการให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วม (participation) นักศึกษาสะท้อนว่า มีการทำงานเป็นทีมร่วมกับเพื่อน อาจารย์ กับชุมชน เป็นผู้ฟังที่ดี ดังคำบอกเล่า

“รู้จักการบริหารวางแผนในการทำงานร่วมกัน มีการปรับตัวเข้าหาเพื่อน มีการแบ่งงาน ช่วยกันทำงาน จนทำให้งานสำเร็จ แม่ อสม.อาจารย์ก็ใจดี พาเดินและแนะนำการพูดคุยกับชุมชนค่ะ”

“เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ไม่ปิดกั้นความคิดเห็นของผู้รับบริการ”

4.2 ความคิดเห็นในมุมมองของอาจารย์ผู้สอนต่อการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนได้สะท้อนถึงประโยชน์ต่อทั้งตนเอง นักศึกษาและสถาบัน ดังนี้

1) ด้านตนเอง อาจารย์ผู้สอนสะท้อนถึง ได้แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีการบริหารเวลาที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ภูมิใจ ได้รับการยอมรับจากชุมชน เกิดความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีเครือข่ายทางสุขภาพเพิ่มขึ้นดังคำบอกเล่า

“การบริการวิชาการก็ทำให้เราเห็นปัญหาในสภาพจริง มองเห็นการเชื่อมโยงการเรียนการสอนสู่การปฏิบัติจริงนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้”

“รู้สึกดีใจที่มีส่วนร่วมให้บริการวิชาการกับชุมชน นอกจากเราได้มีการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะทางการสอนแล้ว การที่เห็นผู้สูงอายุเฒ่า ต้อรับ ทักทาย ร่วมมือและขอบคุณเมื่อเราเข้าไปให้ความรู้ในชุมชน แค่นี้ก็ดีใจแล้ว”

2) ด้านนักศึกษา อาจารย์ผู้สอนสะท้อนถึง นักศึกษาได้เรียนรู้ปัญหาของผู้รับบริการตามสภาพความเป็นจริง ทำให้เข้าใจถึงปัญหาได้ง่ายและมองปัญหาได้กว้างขึ้น ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมทั้งของผู้รับบริการและบุคคลในครอบครัวมีการวางแผนการจัดการกับปัญหาภายใต้บริบทความเป็นอยู่ของผู้รับบริการเกิดจิตบริการเพิ่ม

มากขึ้น ดังคำบอกเล่า

“หลังลงชุมชน เขาเข้าใจง่ายขึ้น มองปัญหาได้ชัดเจนขึ้นนะ การวางแผนการสอน ก็มีความสัมพันธ์กับบริบท และเขาไม่ได้แก้ปัญหาลักษณะเดียว เขายังมีความเป็นห่วงความรู้สึกผู้รับบริการ อยากช่วยเหลือด้วย”

3) ด้านสถาบัน อาจารย์ผู้สอนสะท้อนถึง การเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้น ดังคำบอกเล่า

“การที่เราเข้าไปบริการวิชาการในชุมชน ก็เป็นการแสดงให้เห็นว่าวิทยาลัยของเราไม่ได้สอนหรือฝึกงานแต่ในโรงพยาบาลเท่านั้น การดูแลประชาชนเชิงรุก ลงพื้นที่หรือชุมชนก็เป็นบทบาทหนึ่งของเราเช่นกัน เพราะยังมีหลายคนเห็นเราเข้าใจว่าเป็นสถาบันอื่นก็มี”

4.3 ความคิดเห็นในมุมมองของชุมชนต่อการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน ชุมชนได้สะท้อนถึงประโยชน์ต่อทั้งตนเอง ชุมชน ดังนี้

1) ด้านตนเอง ชุมชนสะท้อนถึง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของตนเอง มีแนวทางในการจัดการกับปัญหาและวิธีการดูแลส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของตนเอง เป็นกิจกรรมที่เข้าถึงชุมชนมีความสุข ดังคำบอกเล่า

“รู้สึกดีใจ ได้รู้วิธีหลายอย่าง ต้องขอบคุณที่นักศึกษาได้มาให้ความรู้”

“รู้สึกมีความสุข มีคนมาหาถึงบ้าน ได้รู้เรื่องการดูแลตนเอง รู้ว่าอาหารมัน หวาน ผัดทอดไม่ดี รู้ทำออกถึงกายโยคะ จะได้เอาไปทำตอนว่างๆ”

“รู้สึกดี อยากให้มีกิจกรรมแบบนี้ต่อไป อยากให้นักศึกษามาตามบ้านแบบนี้ ถ้าไปรวมอยู่วัดคนมันเยอะ จะถามอะไรก็เกรงใจมาที่บ้านแบบนี้ดีกว่า”

2) ด้านชุมชน ชุมชนสะท้อนถึง ทำให้เกิดการสื่อสารกันเพิ่มมากขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เกิดประโยชน์ ดังคำกล่าวว่า

“ยายก็เอาความรู้ไปสอนตา ชวนยายข้างบ้านมาเฮ็ดน้ากัน”

“มันกะเฮ็ดให้คนในชุมชนมีสุขภาพดีขึ้น บ่เป็นปัญหาต่อสังคมว่าจั่งขึ้นซะปี้”

อภิปรายผล

จากการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน รายวิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลมีสมรรถนะการสอนทางสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านเจตคติ ($M = 4.04$, $SD = 0.61$) รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านทักษะการสอน ($M = 3.99$, $SD = 0.55$) และด้านความรู้ ($M = 3.91$, $SD = 0.55$) และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนสมรรถนะการสอนทางสุขภาพของนักศึกษา ก่อนและหลังเข้าร่วมการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนพบว่า สมรรถนะการสอนทางสุขภาพโดยรวมหลังเข้าร่วมการบูรณาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายด้านพบว่า สมรรถนะการสอนทางสุขภาพทั้ง 3 ด้าน หลังเข้าร่วมการบูรณาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก

การบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน รายวิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดตามการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic Learning) โดยยึดหลักที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง มีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีความรอบรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีทั้งสมรรถนะการสอนทางสุขภาพและความเข้าใจผู้อื่น และรู้สึกถึงความเป็นจริงในสังคม ซึ่งจากเดิมการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางที่ผู้สอนได้วางแผนไว้มีการใช้ทฤษฎีเป็นตัวอธิบาย พฤติกรรมของทฤษฎีวิเคราะห์ปัญหาโดยเปรียบเทียบกับเนื้อหาของทฤษฎีทำให้การเรียนรู้และสัมผัสเป็นข้อมูลที่เกิดจากการปรุงแต่ง การแปลความด้วยมุมมองและคำอธิบายตามหลักแนวคิดทฤษฎีที่ได้วางแผนไว้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีมุมมองที่จำกัดไม่สามารถเข้าใจและเชื่อมโยงถึงสภาพความเป็นจริง

ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในชุมชนได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน ตามการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้อาจารย์ผู้สอน ผู้เรียนได้สัมผัสความจริงในสภาพจริงควบคู่กับการเรียนรู้และปรับมุมมอง ทศตนคติของตนเองไปตามบริบทของครอบครัว ชุมชน รวมถึงเป็นกระบวนการกระตุ้นให้เกิดการคิดเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ให้อิสระทางการคิดการเรียนรู้รวมกับการตั้งกระตือรือร้นการเรียนรู้จากภายในตัวของผู้เรียนภายในตัวอาจารย์ผู้สอนให้เกิดการอย่างมีวิจารณญาณ ไม่ด่วนสรุปตัดสินใจผ่านการศึกษาชุมชน ส่งผลให้ผู้เรียนมีทั้งสมรรถนะทางวิชาชีพและความเข้าใจผู้อื่นและรู้สึกถึงความเป็นจริงในบริบทครอบครัว ชุมชนมากขึ้น ซึ่งในการบูรณาการบริการวิชาการและการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้วิจัยได้มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ลงศึกษาครอบครัวในชุมชนมีกิจกรรม 1) เตรียมผู้เรียน ด้านการทศตนคติ โดยการแจ้งวัตถุประสงค์ ให้ข้อมูลชุมชน วิธีการดำเนินกิจกรรม การมอบหมายงาน พร้อมทั้งการยกตัวอย่างกรณีศึกษาเพื่อสะท้อนมุมมอง ความคิดที่เป็นจริง เพื่อลดอคติหรือความคิดที่จะไปตัดสินผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนมีแนวทางการเรียนรู้ก่อให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนจากสภาพจริง 2) ดำเนินการศึกษาจากสภาพจริงโดยผู้เรียนลงศึกษาครอบครัวเป้าหมาย มีการสร้างสัมพันธภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้ทักษะการสังเกตและการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นการประเมินภาวะสุขภาพและความต้องการทางสุขภาพในครอบครัวร่วมกับอาจารย์ผู้สอน พร้อมมีการบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดจากนั้นนำผลการบันทึกข้อมูลการประเมินภาวะสุขภาพและความต้องการทางสุขภาพ มาวิเคราะห์หาปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามสภาพปัญหาและบริบทของครอบครัว วางแผนแก้ไขปัญหาด้วยการสอนทางสุขภาพ จัดหาสื่อที่เหมาะสมฝึกสอนทางสุขภาพโดยใช้ครอบครัวจำลอง จากนั้นผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนได้นำความรู้ที่เตรียมไว้ไปสอนทางสุขภาพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสุขภาพในครอบครัวกลุ่มเป้าหมายตามสภาพปัญหาและบริบทของครอบครัวตาม

สภาพจริงและ 3) ประเมินผล เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ผลการศึกษาข้อดีคล้องกับหลายการศึกษาที่นำแนวคิดการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนมาใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งสมรรถนะของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น พัทธี แวงวรรณ และนิสกร วิบูลย์⁹ ศึกษาผลของการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนต่อสมรรถนะการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนของนักศึกษาพยาบาลพบว่า ภายหลังเข้าร่วมการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน นักศึกษาพยาบาลมีสมรรถนะการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการเข้าถึงชุมชน ด้านการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง ด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค และพบว่า สมรรถนะการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนโดยรวม หลังเข้าร่วมการบูรณาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมจินดา ชมพูนุท และวรรณเพ็ญ อินทร์แก้ว¹⁰ ศึกษาการบูรณาการบริการวิชาการกับการจัดการเรียนการสอน วิชาปฏิบัติการพยาบาลเลือกสรร สาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน พบว่า คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลหลังการเข้าร่วมโครงการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ทั้งสมรรถนะรายด้านและโดยรวม และ คะแนนเฉลี่ยทัศนคติการให้บริการสุขภาพและการปฏิบัติงานในชุมชน หลังการเข้าร่วมโครงการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และสุชาดา วงศ์สวัสดิ์ และวราวีวรรณ ศิริวานิชย์¹¹ ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงบูรณาการกับการบริการวิชาการแก่สังคมในวิชามนุษย์ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่า ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติตามความรับรู้ของนักศึกษาอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

และความรับผิดชอบมีค่าสูงสุด และนักศึกษามีความคิดเห็นว่าควรจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้เพราะทำให้นักศึกษาได้รับพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตามสภาพจริงตามพื้นฐานของปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง จากเหตุผลและความสอดคล้องของผลการศึกษาที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า การผสมผสานระหว่างกระบวนการบริการวิชาการร่วมกับการจัดการเรียนการสอนสามารถเสริมสร้างสมรรถนะการสอนทางสุขภาพในครอบครัวของนักศึกษาพยาบาลได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนสามารถนำไปใช้กับรายวิชาอื่นได้ภายใต้โครงการบริการวิชาการสู่สังคม ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการบริการวิชาการและวัตถุประสงค์ของรายวิชาเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประสิทธิผลการให้บริการวิชาการภายใต้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา และวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (transformative learning) ในกลุ่มนักศึกษาพยาบาล อาจารย์ผู้สอน และผู้รับบริการ

เอกสารอ้างอิง

1. อังคินันท์ อินทรกำแหง. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ. กรุงเทพฯ : สุขุมวิทการพิมพ์; 2552.
2. อภิวัฒน์ แก้ววรรณรัตน์. วิธีการสอนทางสุขภาพ. เชียงใหม่: ยูนิตีแอนด์โปรดักส์โซลูชั่น; 2553.
3. วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555). มหาสารคาม: วิทยาลัย; 2555.
4. วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม. รายงานการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน. มหาสารคาม: วิทยาลัย; 2559.

5. วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม. รายงานประจำปีการบริการวิชาการ. มหาสารคาม: วิทยาลัย; 2559.
6. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ. สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา; 2557.
7. ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง. กรุงเทพฯ. เนชั่นเนล จีโอกราฟฟิก; 2554.
8. วิทยาลัยพยาบาลสุรินทร์. เคล็ด(ไม่)ลับกับการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic learning) [อินเทอร์เน็ต]. (ม.ป.ท.). [เข้าถึงเมื่อ 30 มี.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.bcnsurin.ac.th/knowledgemanagement/newsattach/>
9. พัชรี แวงวรรณ, นิสากร วิบูลชัย. ผลการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนของนักศึกษาพยาบาล. วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม 2560;14(3):57-66.
10. สมจินดา ชมพูนุท, วรรณเพ็ญ อินทร์แก้ว. การบูรณาการบริการวิชาการกับการจัดการเรียนการสอน วิชาปฏิบัติการพยาบาลเลือกสรร สาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน. วารสารพยาบาลตำรวจ 2560;9(1):24-36.
11. สุชาดา วงศ์สวัสดิ์, วารัวรรณศิริวานิชย์. รายงานการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงบูรณาการกับการบริการวิชาการแก่สังคมในวิชามนุษย์ สังคมสิ่งแวดล้อม และสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล. นครราชสีมา. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข; 2556.